

Inicijativa ALAC:

Transparentnost Srbija inicirala je da, pred izbore čije se raspisivanje očekuje, nadležni organi upute apel građanima u vezi sa prijavljivanjem pokušaja kupovine glasova, kao i da objave obaveštenje u o nedozvoljenim radnjama u vezi sa kampanjom.

U prvoj fazi uputili smo dopis Agenciji za borbu protiv korupcije, sa pozivom da zajedno formulišemo inicijativu tužilaštva. U dopisu se ukazuje i na aktivnosti koje bi Agencija sama mogla da preduzme, nezavisno od ove inicijative.

Podsetili smo da su sve dosadašnje izborne cikluse odlikovale sumnje u mnoge nepravilnosti, od kojih neke potpadaju pod nadležnost Agencije za borbu protiv korupcije. U vezi sa izbornim kampanjama politički subjekti su neretko razmenjivali optužbe za razne oblike „kupovine glasova“. Informacije o takvim događajima se mogu čuti takođe i od građana koji su se obraćali Transparentnosti Srbija, ali i pročitati u medijima. Ovo pitanje, iako prevashodno u nadležnosti javnog tužioca, dotiče i oblast rada Agencije. Naime, kupovinom glasova se takođe nelegalno finansira kampanja i to po tri osnova – nezakonito prikupljanje sredstava iz kojih se finansiraju ovakve aktivnosti, trošenje sredstava na protivzakonite namene i nepodnošenje izveštaja o takvim finansijskim transakcijama.

Drugi vid zloupotreba o kojem se često govori u vezi sa kampanjom odnosi se na korišćenje resursa državnih organa, javnih službi, javnih preduzeća i lokalne samouprave za potrebe kampanje. Ni ove sumnje nisu u skorije vreme bile predmet kažnjavanja. Kod takvih pojava može biti u pitanju krivično delo zloupotrebe službenog položaja ili trgovine uticajem, ali i neki od prekršaja iz Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije.

Postoje, takođe, i brojne problematične situacije koje je i sama Agencija utvrdila tokom prethodnih godina, a na koje su i našoj organizaciji (i našem Antikorupcijskom savetovalištu) često ukazivali građani. Reč je o problematičnim situacijama, poput onih kada se politički subjekti promovišu nepolitičkim aktivnostima (lekarski pregledi i slično).

Svim tim problemima je zajedničko to što nema dovoljno pouzdanih dokaza o zloupotrebama niti postupaka za njihovo kažnjavanje. Da bi se taj problem rešio smatramo da bi bilo neophodno ohrabriti građane koji o ovakvim događajima imaju saznanja da ih podele sa nadležnim organima. Takav apel građanima morao bi sadržati informacije o tome koje su radnje u kampanji i pre kampanje zabranjene političkim subjektima, javnim funkcionerima i drugim licima, kome mogu da se obrate sa takvim saznanjima, da to mogu da učine na pouzdan način koji omogućava da bude sačuvana tajnost njihovog identiteta i kakav ishod mogu da očekuju potom.

Transparentnost Srbija želi da pred izbornu kampanju koja nam predstoji uputi **inicijativu Republičkom javnom tužilaštvu i Tužilaštvu za organizovani kriminal** da ovoga puta javno istupi i uputi **apel ili proglas javnosti**, odnosno građanima sa pomenutim sadržajem. U vezi sa tim, pozivamo Agenciju za borbu protiv korupcije da podrži ovakvu našu inicijativu i da sugeriše eventualnu dopunu sadržaja na osnovu sopstvenih iskustava i analiza.

Pored toga smatramo da ima mesta da i sama Agencija, nezavisno od apela upućenog javnom tužilaštvu, formuliše obaveštenje o nedozvoljenim radnjama u vezi sa kampanjom i poziv licima koja imaju saznanja o takvim pojavama da ih prijave Agenciji.

Prilog: Dopis upućen Agenciji za borbu protiv korupcije

Република Србија
Агенција за борбу против корупције
Царице Милице 1
11000 Београд

в.д. директора Верка Атанасковић
помоћник директора у Сектору за контролу финансирања политичких активности Катарина
Клара Дакић

Предмет: иницијатива у вези са давањем јавног упозорења пред расписивање избора

Поштоване,

као што вам је познато, све досадашње изборне циклусе одликовале су сумње у многе неправилности, од којих неке потпадају под надлежност Агенције за борбу против корупције.

У вези са изборним кампањама политички субјекти су неретко размењивали оптужбе за разне облике „куповине гласова“. Информације о таквим догађајима се могу чути такође и од грађана или прочитати у медијима. Неки од грађана су се и нама обраћали са таквим информацијама али нису били спремни да их поделе са надлежним државним органима нити да покрену било какав поступак у вези са тим. Иако су овакве штетне радње обухваћене инкриминацијом за кривично дело давања и примања мита у вези са гласањем, о тим оптужбама после избора готово да више нема говора. Према нашим сазнањима, покренут је само један судски поступак због кривичног дела „давање и примање мита у вези са гласањем“, и то за догађаје из 2012. Ово питање, иако превасходно у надлежности јавног тужиоца, дотиче и област рада Агенције. Наиме, куповином гласова се такође нелегално финансира кампања и то по три основа –незаконито прикупљање средстава из којих се финансирају овакве активности, трошење средстава на противзаконите намене и неподношење извештаја о таквим финансијским трансакцијама.

Други вид злоупотреба о којем се често говори у вези са кампањом односи се на коришћење ресурса државних органа, јавних служби, јавних предузећа и локалне самоуправе за потребе кампање, а најчешће сумње у том погледу односе се на коришћење просторија или радног времена запослених у јавном сектору, односно на „очекивање“ да присуствују појединим догађајима у току кампање (партијски митинзи или посете јавних функционера). Ни ове сумње нису у скорије време биле предмет кажњавања. Код таквих појава може бити у питању кривично дело злоупотребе службеног положаја или трговине утицајем, али и неки од прекршаја из Закона о Агенцији за борбу против корупције. У сваком случају, постоји могућност да и Агенција буде надлежна за поступање, с обзиром на то да у оваквим активностима учествују јавни функционери.

Веома су честе сумње на злоупотребе у вези са изборним процесом – прикупљањем потписа за кандидатуре, утврђивање резултата избора, повредом тајности гласања, повредом обавеза медија у вези са оглашавањем политичких субјеката и њиховим представљањем у другим видовима програма и слично. У том погледу, мање су шансе да постоји надлежност Агенције за поступање.

Поред ових и других појава које нису изричито поменуте, постоје бројне проблематичне ситуације које је и сама Агенција утврдила током претходних година, у поступку контроле извештаја о трошковима изборне кампање и током мониторинга изборних кампања. Реч је о проблематичним ситуацијама, попут оних када се политички субјекти промовишу неполитичким активностима (лекарски прегледи и слично). Ништа мање важно јесте питање раздвајања функције у политичком субјекту и јавне функције, у доба кампање и у периоду који јој претходи.

Свим тим проблемима је заједничко то што нема довољно поузданих доказа о злоупотребама нити поступака за њихово кажњавање. Да би се тај проблем решио сматрамо да би било неопходно охрабрити грађане који о оваквим догађајима имају сазнања да их поделе са надлежним органима. Такав апел грађанима морао би садржати информације о томе које су радње у кампањи и пре кампање забрањене политичким субјектима, јавним функционерима и другим лицима, коме могу да се обрате са таквим сазнањима, да то могу да учине на поуздан начин који омогућава да буде сачувана тајност њиховог идентитета и какав исход могу да очекују потом.

Транспарентност Србија жели да пред изборну кампању која нам предстоји упути иницијативу Републичком јавном тужилаштву и Тужилаштву за организовани криминал да овога пута јавно иступи и упути апел или проглас јавности, односно грађанима са поменутиим садржајем. У вези са тим, позивамо Агенцију за борбу против корупције да подржи овакву нашу иницијативу и да сугерише евентуалну допуну садржаја на основу сопствених искустава и анализа.

Поред тога, имајући у виду горе наведено, сматрамо да има места да и сама Агенција, независно од апела упућеног јавном тужилаштву, формулише обавештење о недозвољеним радњама у вези са кампањом и позив лицима која имају сазнања о таквим појавама да их пријаве Агенцији. Уверени смо да би овакво обавештење и позив наишли на добар одзив и у медијима и да би на тај начин нашли пут до грађана. Истовремено, за очекивати је да би обавештење и позив одиграли и своју превентивну функцију, и да би утицали на неке од могућих прекршилаца да своје понашање ускладе са законом.

У нади да ћете размотрити нашу иницијативу, срдачан поздрав.

У Београду, 24. фебруара 2017.

Транспарентност Србија

Немања Ненадић